

Puistolahti

15.5.2026

217/04.01.01/2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kokous tiistaina 19.5.2026

Asia: HE 80/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta.

Yhdistelmäluopadirektiivin tarkoituksena on helpottaa EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten oleskelua ja työntekoa EU:ssa yhden lupamenettelyn avulla. KT pitää ehdotettuja lakiin lisättäviä säännöksiä tarkoituksenmukaisia tavoitteeseen nähden.

KT kannattaa esitysluonnoksessa esitettyä säännöstä, jonka mukaan sallittua työttömyysaikaa, jonka aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa pidennettäisiin, jos ulkomaalaisen työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä.

KT pitää tärkeänä haavoittuvassa asemassa olevien ulkomaalaisten oikeusaseman vahvistamista tilanteissa, joissa työntekijä jää työttömäksi ja hänen työolosuhteissaan on ilmennyt erityistä hyväksikäyttöä. KT pitää perusteltuna, että tällaisissa tilanteissa työntekijän mahdollisuutta jäädä maahan uuden työn hakemista varten tuetaan pidentämällä nykyistä kolmen tai kuuden kuukauden suoja-aikaa.

Nykyisessä haastavassa työmarkkinatilanteessa uuden työn löytäminen lyhyessä määräajassa on monilla aloilla poikkeuksellisen vaikeaa myös suomalaisille työnhakijoille. Työmarkkinoiden heikentynyt tilanne, rekrytointien vähentyminen sekä alueelliset ja toimialakohtaiset erot hidastavat työllistymistä merkittävästi. Ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalla työnhaun haasteet ovat usein vielä tätäkin suuremmat.

Tutkimusten mukaan ulkomaalaistaustaiset työnhakijat kohtaavat suomalaisilla työmarkkinoilla rakenteellista syrjintää, joka voi ilmetä esimerkiksi rekrytointikäytännöissä, kielitaitovaatimuksissa tai työnantajien ennakkoluuloissa. Lisäksi hyväksikäyttöä kokeneen henkilön mahdollisuuksia työllistyä voivat heikentää epävarma elämäntilanne sekä puutteelliset verkostot. Näissä tilanteissa lyhyt suoja-aika voi käytännössä johtaa siihen, ettei työntekijällä ole tosiasiallista mahdollisuutta löytää uutta työtä ennen oleskeluoikeuden päättymistä tai pahimmassa tapauksessa työntekijä ei uskalla irtisanoutua työolosuhteista, joissa on ilmennyt erityistä hyväksikäyttöä oleskeluoikeuden menettämisen pelosta.

KT katsoo, että pidempi suoja-aika parantaisi hyväksikäytön uhriksi joutuneiden työntekijöiden tosiasiallista mahdollisuutta irtautua epäasiallisista työolosuhteista ja hakeutua uuden työnantajan palvelukseen ilman välitöntä riskiä oleskeluoikeuden

Puistolahti

15.5.2026

217/04.01.01/2026

menettämisestä. Tämä tukisi samalla työntekijöiden oikeusturvaa sekä edistäisi työperäisen hyväksikäytön torjumista.

Lisäksi KT pitää tärkeänä, että lupaviranomaisen päätöksenteon käsittelyajasta säädettäisiin täsmällisemmin tilanteissa, joissa hakemuksen käsittelyssä esiintyy poikkeuksellisia, hakemuksen monimutkaisuuteen liittyviä olosuhteita.

Oleskelulupahakemukset tulee ratkaista ilman aiheetonta viivytystä myös silloin, kun hakijan olosuhteet tekevät asian käsittelystä tavanomaista monimutkaisemman. Ehdotettu sääntely, jossa käsittelyajoista säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin laissa, parantaa hakemusten käsittelyn ennakoitavuutta sekä vahvistaa hakijoiden yhdenvertaista kohtelua.

Hakemuksen "monimutkaisuus" ei ole kuitenkaan hakijan tai työnantajan näkökulmasta selkeä eikä ennakoitava käsite. Nykyisen lainsäädännön perusteella hakijan tai työnantajan ei ole mahdollista etukäteen arvioida, edellyttääkö hakemus lupaviranomaisen näkökulmasta tavanomaista laajempaa selvittämistä tai pidempää käsittelyaikaa. Käytännössä arvio hakemuksen monimutkaisuudesta muodostuu vasta viranomaiskäsittelyn aikana.

Työnantajien ja hakijoiden oikeusturvan sekä hallinnon ennakoitavuuden kannalta onkin perusteltua säätää kolmen kuukauden enimmäiskäsittelyajasta myös näissä tilanteissa. Yksilöllisiin olosuhteisiin tai viranomaisen selvittämisvelvollisuuden laajuuteen liittyvät tekijät eivät saa johtaa avoimeen tai ennakoimattomaan käsittelyaikaan. Selkeä sääntely tukee sekä hakijoiden oikeusvarmuutta että työnantajien mahdollisuuksia suunnitella toimintaansa.

Hallituksen esitysluonnosta ehdotetaan täydennettäväksi ulkomaalaislain 84 §:n 4 momenttia siten, että käsittelyajan kulumisen keskeytyisi tilanteissa, joissa toimivaltainen viranomainen joutuu odottamaan toiselta viranomaiselta saatavaa selvitystä.

KT katsoo, että ehdotetun sääntelyn osalta jää kuitenkin epäselväksi, kuinka pitkäksi ajaksi käsittelyaika voi keskeytyä viranomaiselta pyydettävän selvityksen vuoksi ja millaisia ajallisia rajoja keskeytykselle asetetaan. Esitysluonnoksesta ei myöskään riittävän selkeästi ilmene, miten käsittelyajan keskeytymistä koskeva sääntely suhteutuu muihin käsittelyajan pidennys- ja poikkeusperusteisiin. Sääntelyn ennakoitavuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen kannalta olisi tärkeää täsmentää näitä suhteita laissa tai sen perusteluissa.

Lisäksi esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten hakijalle tai työnantajalle ilmoitetaan käsittelyajan keskeytymisestä tilanteissa, joissa asian käsittely viivästyy esimerkiksi toisen viranomaisen selvityksen odottamisen vuoksi. Hakijan tai työnantajan näkökulmasta ei tällöin ole mahdollista ennakoida asian tosiasiallista käsittelyaikaa tai arvioida, onko kyse poikkeuksellisen monimutkaisesta hakemuksesta, jonka käsittelyaika on pidempi, vai siitä, että käsittely on keskeytynyt viranomaisesta johtuvasta syystä.

KT pitää tärkeänä, että viranomaisella olisi velvollisuus ilmoittaa hakijalle ja työnantajalle käsittelyajan keskeytymisestä, sen perusteista sekä arvioidusta vaikutuksesta asian käsittelyaikaan samalla tavoin kuin 84 §:n muissa tilanteissa ilmoitetaan käsittelyajan pidentymisestä. Tämä parantaisi hakijoiden ja työnantajien mahdollisuuksia ennakoida asian käsittelyn etenemistä.

Puistolahti

15.5.2026

217/04.01.01/2026

Työnantajasanktiodirektiivin 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on velvoitettava työnantajat ilmoittamaan kolmansien maisen kansalaisten työsuhteen alkamisesta. KT kiinnittää huomioita, että nykyisellään ilmoittamisvelvollisuus kokonaisuutena lisää työnantajien hallinnollista byrokratiaa, eikä sääntelyn vaikuttavuus tai siitä saavutettavat hyödyt käy nykyisellään selkeästi ilmi lain tarkoituksesta.

KT kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettua säädöshuoltoa, jolla selkeytetään työnantajan velvollisuutta ilmoittaa palvelukseensa ottamastaan ulkomaalaisesta työntekijästä. KT pitää tärkeänä, että työnantajille asetetut velvollisuudet ovat täsmällisiä, helposti ymmärrettäviä ja ennakoitavia.

Nykyinen ilmoittamisvelvollisuutta koskeva sääntely on aiheuttanut työnantajille merkittävää hallinnollista epävarmuutta. Käytännössä on ollut laajasti epäselvää, missä tilanteissa ilmoitus tulee tehdä ja milloin työnantajan voidaan katsoa täyttäneen velvollisuutensa asianmukaisesti. Tulkinnanvaraisuus on johtanut tilanteisiin, joissa työnantajat ovat tehneet tarpeettomia ilmoituksia varmuuden vuoksi tai vaihtoehtoisesti kokeneet epävarmuutta siitä, voivatko he syyllistyä ulkomaalaisrikkomukseen ilmoituksen laiminlyönnin seurauksena.

Epäselvä ja hallinnollisesti raskas sääntely voi osaltaan nostaa kynnystä ulkomaalaisten työntekijöiden rekrytointiin. Selkeämpi sääntely parantaa työnantajien oikeusvarmuutta, vähentää tarpeetonta hallinnollista kuormitusta sekä tukisi sääntelyn yhdenmukaista soveltamista käytännössä.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUE TYÖNANTAJAT KT

työvoimapolitiikan ja kansainvälisen rekrytoinnin asiantuntija

Assi Puistolahti